

A túltolt bicikli esete

avagy az idegengyűlölet Laffer-görbéje

PUBLICISZTIKA - LXII. évfolyam, 17. szám, 2018. április 27.

A legutóbbi magyar választást egy rejtélyes, mégis ellenállhatatlan hatású tényező döntötte el: a vidéki szavazók magas idegenellenessége, olyan térségekben, ahol gyakorlatilag nem is voltak bevándorlók. Ez a - látszólag - alap nélküli idegengyűlölet kiszolgáltatta őket a kormánypárt és a szélsőjobb félelemkeltő kampányának, és elriasztotta a demokratikus ellenzék támogatásától. A jelenség hátterében - nem tagadva más tényezők hatását - a politika egy kevésbé ismert és még kevésbé elismert törvénye húzódik meg: a társadalmi folyamatok többnyire non-lineárisak. A non-linearitás költői megfogalmazását Horatius adta meg: „Van mértéke a dolgoknak, s a határok is állnak, melyeken innen s túl helyesen cselekedni sosem bírsz!” A költő arra utal, hogy a hatások és következményeik - ellentmondva hétköznapi várakozásainknak - nem folytonosan egy irányban változhatnak. Gyakran előfordul, hogy egy kedvező változás bizonyos pontot túllépve - ha „túltolják a biciklit” - az ellenkezőjébe csap át, és a helyzet romlani kezd ahelyett, hogy tovább javulna.